

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2025/26:4

Tisdagen den 30 september

§ 1 Informellt möte i kretsen av EU:s stats- och regeringschefer **Statsminister Ulf Kristersson** **Information och samråd inför informellt möte i kretsen av EU:s** **stats- och regeringschefer den 1 oktober 2025.**

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Klockan är 12, och EU-nämnden inleder sitt sammanträde. Jag hälsar alla hjärtligt välkomna till dagens öppna sammanträde med EU-nämnden. Särskilt välkomna är statsminister Ulf Kristersson, statsrådet Jessica Rosencrantz och alla medarbetare.

På dagordningen har vi information och samråd inför det informella mötet i kretsen av EU:s stats- och regeringschefer, och mötet hålls i Köpenhamn den 1 oktober.

Efter att statsministern har redogjort för mötet kommer jag att ge ordet till partierna i storleksordning för frågor och kommentarer. De partier som har mer än en ledamot vid bordet har möjlighet att efter rundan ställa ytterligare en fråga.

Dagens sammanträde är öppet och sänds på riksdagens webb-tv och i *SVT Forum*.

Anf. 2 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr ordförande och ledamöter! Stats- och regeringscheferna träffas i morgon för ett informellt möte i Köpenhamn. Därefter blir det ett möte med Europeiska politiska gemenskapen, EPC, på torsdag. EPC är alla de grannskapsländer som inte är med i EU men som av olika skäl har nära kontakt med EU.

Till det informella mötet i Europeiska rådet står två frågor på agendan. Det är Ukraina och det är säkerhet och försvar, två uppenbart centrala frågor för Sveriges och Europas säkerhet. Vi träffas i ett fortsatt allvarligt läge i och med den intensifierade ryska aggressionen mot Ukraina, alldeles nyligen inträffade ryska lufttrumskränkningar mot tre EU-medlemsstater och Natoallierade, drönare vid flera flygplatser i Danmark, den svåra situationen i Mellanöstern samt EU:s handelsrelationer med USA, Kina och andra globala partner. Allt detta kommer självklart att präglar mötet – en del på agendan och en del i marginalerna.

Det blir också tillfälle att rent fysiskt lyssna på de länder som har fått sin territoriella integritet kränkt den senaste tiden. Även om jag har haft löpande kontakt med mina motparter, framför allt vännerna i Polen,

Estland och Danmark, är det bra att du kan träffas fysiskt och diskutera detaljer som man inte annars gör på telefon.

Regeringen fattade på ett extra regeringsövergripande i går morse beslutet att ge Försvarsmakten i uppdrag att stödja Danmark med militär antidrönarförmåga i samband med veckans toppmöte. Rent konkret handlar det om ett militärt förband som Sverige skickar tillsammans med den utrustning som krävs för att upptäcka och ytterst oskadliggöra drönare för att kunna göra mötet i Köpenhamn säkrare.

Det betyder inte att vare sig vi eller Danmark vet eller säger att drönarincidenterna har siktat på att störa ett europeiskt toppmöte. Men som Mette Frederiksen sa till mig häromdagen är bara risken allvarlig nog att ett möte mellan europeiska stats- och regeringschefer i den här tiden skulle störas för att vi inte kan säkerställa luftrummet.

Jag pratade med henne i tisdags förra veckan och erbjöd vår hjälp. Jag sa att vi har civil kapacitet på flygplatser, vilket även Danmark har, men framför allt har vi militär kapacitet som skulle komma till nytta. Den skeppades rent fysiskt över i går.

Situationen i Ukraina är fortsatt mycket allvarlig. Trots fredsansträngningarna från amerikanskt, europeiskt och inte minst ukrainskt håll är det uppenbart att Ryssland inte på något vis visar intresse för fred. Vi har länge sagt att Ryssland måste bedömas inte efter sina ord utan efter sina handlingar. Inget har förändrat den bilden.

Sverige välkomnar nu tillsammans med många andra en lite annan retorik och argumentation från den amerikanska administrationen. Det är inte oviktigt. Ord har betydelse. Men även här är det ytterst handling som räknas, och som jag har sagt många gånger tidigare in-tecknar vi inte någonting. Det finns en viss tröthet över att pendla mellan hopp och förtvivlan beroende på dagsfärska uttalanden runt om i världen. Vi tar ingenting för givet, men den här amerikanska inställningen är självklart mycket bättre än den som visades gentemot president Zelenskyj tidigt i våras.

Samtidigt ser vi en eskalering av läget genom kränkningar av flera allierades luftrum, vilket jag nämnde alldeles nyss. Händelserna ska inte ses separat utan i ett större sammanhang. Mycket talar för att vi och våra allierade testas på olika sätt just nu. Det kan vara ett sätt att markera motvilja mot stödet till Ukraina. Den fysiska lokaliseringen av nedslagen i Polen tyder onekligen på sådana kopplingar. Det kan också vara ett sätt att undersöka vilken beslutsamhet olika europeiska Natoländer har i sitt svar när saker och ting sker, till exempel hur andra länder som är näraliggande reagerar.

Vi har rätt att försvara varenda centimeter av Natos territorium, och vi kommer att göra det. Alla andra budskap är falska.

EU:s viktigaste uppgift fortsätter att vara att säkerställa att Ukraina är i en så stark position som möjligt, både på slagfältet just nu och vid förhandlingsbordet den dagen det kommer.

För att hjälpa Ukraina att stå emot de ryska attackerna krävs det ett långsiktigt, förutsägbart och starkt europeiskt stöd. I Sverige tar vi vårt ansvar i det arbetet. Vi presenterade nyligen det 20:e militära stödpaketet till ett värde av drygt 9 miljarder kronor med ett särskilt fokus på att ytterligare stärka Ukrainas luftförsvar, Ukrainas artilleri och den marina

förmågan i Ukraina. Det innebär att Sverige sedan krigets utbrott sammanlagt har bidragit med mer än 100 miljarder kronor omsatt i pengar.

Vi står samtidigt redo att tillsammans med andra göra mer. Men mitt kanske viktigaste budskap om detta till mina kollegor i morgon är att fler måste göra mer. Det är ett ampert budskap då många tycker att de gör mycket. Men handling är värt otroligt mycket mer än ord. Ord om solidaritet, ord om framtida beredskap att agera, framtida potential för militära styrkor på plats i Ukraina – allt detta är viktigt. Det skapar också uthållighet för ukrainarna på slagfältet. Men det är handling här och nu som är det riktigt avgörande. Vi behöver se en tydligare bördefördelning där fler medlemsstater är med och rent ekonomiskt och fysiskt tar sitt ansvar för Ukraina.

President Zelenskyj beskrev den internationella dimensionen av detta väl när han talade inför FN:s generalförsamling förra veckan: Rysslands krig mot Ukraina är inte regionalt. Hur det här slutar kommer att få konsekvenser globalt sett. Därför ligger det, eller borde ligga, i allas intresse runt om i världen att ta sitt ansvar för att stötta Ukraina mot Ryssland.

Även om vi och våra nordisk-baltiska partner bidrar med omfattande stöd är Ukrainas behov fortfarande enormt stora. Exempelvis är Ukrainas statsbudget för nästa år ännu inte säkrad. Här måste Ukrainas partner ta sitt ansvar. Om inte det fungerar är det mycket annat som inte heller kommer att fungera, hur heroiska de än är.

Det är därför mycket välkommet att kommissionen nu har presenterat ett förslag om hur de frysta ryska tillgångarna mer offensivt kan användas för att stötta Ukraina. Vi har många gånger vid EU-nämndens sammanträden diskuterat vår vilja att gå mycket längre med de frysta tillgångarna. Vi fortsätter jobba för att det ska bli så omfattande som över huvud taget är möjligt och att det ska spegla Ukrainas behov.

Vi tog initiativ i frågan redan under det svenska ordförandeskapet. Vi ger nu fullt stöd till arbetet och har tillsammans med Finland spelat in ett gemensamt icke-papper, som det så elegant heter på EU-språk, med ett tydligt sådant budskap till kommissionen.

Det är viktigt att hålla Ryssland ansvarigt för förödelsen och lidandet som man har orsakat i Ukraina. Det gäller också i en rent finansiell bemärkelse. Att Tyskland nu omprövar sin position i frågan ger ytterligare ett momentum i frågan. Ingenting är klart förrän det är klart, men vi har varit i kontakt med Berlin och välkomnar deras besked.

Vi måste också fortsätta öka pressen på Ryssland. Vi vet att sanktionerna fungerar och att fler sanktioner vore bättre. Energiexporten är nyckeln till den ryska ekonomin. Det är energiexporten som ger pengar, och det är sanktioner som begränsar deras exportinkomster. Sättet att tvinga Ryssland till förhandlingar är genom att fortsätta öka den ekonomiska pressen.

Vi vet sedan länge att den ryska ekonomin inte mår bra, men de är samtidigt extremt uthålliga på ett sätt som ingen normal demokrati skulle vara. I början av året höjdes de ryska skatterna på arbete rejält samtidigt som Putin lovade att skattesystemet i övrigt skulle lämnas intakt. Ett halvår senare bryter Putin löftet i och med en momshöjning i Ryssland. Inflationen ligger officiellt på 8 procent. Mycket talar för att den är minst det dubbla. De har problem, men de är extremt tåliga i att ha problem.

Nu skruvar vi upp pressen ytterligare. 2025/26:49:e sanktionspaket måste antas så snabbt som möjligt, och regeringen driver på för ytterligare

Jag vill också understryka vikten av Ukrainas fortsatta anslutningsprocess till EU. Frågan handlar om både Ukrainas och Europas säkerhet. Ungerns blockering av Ukrainas EU-närmande är oacceptabel, vilket Sverige och många andra länder påpekar gång på gång. Den strider mot våra gemensamma intressen, och vår position är tydlig: öka trycket på Ungern så att Ukraina kan gå vidare i förhandlingsprocessen och öppna nya kluster!

Vi kommer också att diskutera säkerhet och försvar. De glider av uppenbara skäl in i varandra. Vi befinner oss i ett geopolitiskt osäkert läge. Det är uppenbart att vi tillsammans och själva måste stärka vår försvarsförmåga och ta större ansvar för vår egen säkerhet. Det är en ganska vanlig bedömning att Putins och Rysslands förmåga till nya attacker kommer att vara på plats igen inom fem år, men då på andra platser än i Ukraina. Det är alltså bråttom att nu göra allt det som krävs för att kunna möta ett Ryssland en gång till.

I Sverige tar vi vårt ansvar. Vi gör den mest omfattande förstärkningen av försvaret sedan kalla kriget. Tillsammans med tidigare budgeterade ökningar ökar nu anslaget med 27 miljarder kronor bara i budgetpropositionen för 2026. Det innebär en ökning med 18 procent jämfört med 2025. Det sker en makalöst stor militär upprustning just nu.

Det är därför välkommet att kommissionen under hösten också presenterar en färdplan som stakar ut vägen för ett starkare och säkrare Europa med målsättningen full försvarsberedskap 2030. Den svenska regeringen har några ingångsvärden i det arbetet.

För det första är det bråttom. Även här är det handling som räknas, inte ord. Deklarationer på EU-toppmöten ersätter alltså inte nationella beslut om ett starkare försvar. De senaste veckornas ryska luftermskränkningar är ett tydligt bevis på att vi snabbt måste stärka våra förmågor. För att kunna göra det måste vi veta vad målet är och hur vi når dit.

Färdplanen måste vara konkret och bidra till genomförandet av Natos förmågemål. Nato och EU ska komplettera varandra, inte ersätta varandra. Den måste också innehålla konkreta sätt att mäta och följa upp arbetet. Det måste bidra till att tydligt och effektivt säkra den östra flanken, det som nu sker genom Eastern Sentry. Ryssland är det dimensionerande hotet, och därför ska fokus för våra åtgärder läggas där.

För det andra behöver utbytet mellan försvarsindustrierna inom EU och Ukraina stärkas. Ukrainas försvarsindustri spelar nu en nyckelroll i försvaret mot Rysslands aggression. Från EU:s håll behöver vi därför göra vad vi kan för att stärka den ukrainska försvarsindustrin, inte minst genom att inkludera Ukraina i olika EU-instrument.

Samtidigt har Ukraina visat en enorm förmåga att anpassa och skala upp sin försvarsindustri under krigets gång. Här är det vi i EU som har

mycket att lära av Ukrainas förmåga till flexibilitet och snabbhet. Det finns en väldig potential för svensk försvarsindustri i dessa samarbeten.

För det tredje måste EU spela en roll i att stärka medlemsstaternas försvarsförmåga. Här kommer regelförenklingar på EU-nivå att vara helt centrala. Det finns fortfarande mycket att göra. Vi har ett alltför omfattande och komplicerat regelverk. Det märker inte minst de icke-EU-länder som vill operera tillsammans med EU-länder på området. Det handlar om tillståndsgivning, rapporteringsskyldighet, upphandlingsregelverk, gränsöverskridande samarbeten och ett antal andra frågor.

Allt det här är utformat för en fredstid som vi inte längre lever i. Regeringen driver därför på för ett förenklingspaket som gör skillnad. Om vi menar allvar med att bygga ett starkare försvar av Sverige och av Europa måste det också synas i våra ambitioner, både i Sverige och i EU.

Mötet utgör också ett tillfälle för medlemsstaterna att fortsätta arbetet med så kallade förmågeprojekt. I grunden handlar det om att medlemsstaterna ska kunna gå ihop för att stärka försvarsberedskapen på specifika områden, till exempel när det gäller markstrid. När vi arbetar tillsammans blir det både billigare och mer effektivt. Regeringen står redo att ta en ledande roll inom flera av dessa svenska specialområden.

Mellanöstern och president Trumps fredsplan från i går kommer sannolikt också upp på mötet, i alla fall i marginalen. Det här är ju ett informellt möte, så inga beslut kommer att fattas.

Situationen i Gaza är katastrofal, och regeringen välkomnar alla ansträngningar som leder till en omedelbar vapenvila och ett varaktigt slut på striderna. Det civila lidandet i Gaza måste få ett slut, och gisslan måste omedelbart släppas.

Vi behöver nu, som många andra, titta närmare på planen och se om och hur Sverige och EU kan bidra om den skulle accepteras av de inblandade parterna. Det är viktigt att EU kan agera samlat för ett trovärdigt genomförande. Den långsiktiga lösningen på konflikten fortsätter att vara en förhandlad tvåstatslösning i regionen.

Det sätt som den israeliska regeringen nu bedriver kriget på är oacceptabelt. Israel måste leva upp till sina skyldigheter att skydda civila och civil infrastruktur i enlighet med internationell humanitär rätt. Samtidigt fortsätter ansvaret för den förfärliga situationen att vila tungt på terrororganisationen Hamas.

Sveriges bistånd till de civila i Gaza fortsätter att göra stor skillnad trots de hinder som den israeliska regeringen sätter upp. Regeringen stöder även de förslag till initiativ som kommissionen har lagt fram för att sätta press på Israel, bland annat det svenska förslaget om att suspendera de huvudsakliga handelsdelarna i associeringsavtalet med Israel.

Efter det informella mötet i Europeiska rådet träffas vi från och med i morgon kväll i Europeiska politiska gemenskapen, EPC. Ungefär 45 europeiska ledare kommer då att föra strategiska diskussioner om gemensamma europeiska utmaningar inom och utom EU. Jag kommer att delta i en plenardiskussion, ett rundabordssamtal och ett antal bilaterala möten med andra ledare. Diskussionerna kommer att handla om hur vi tar ett större gemensamt ansvar för stödet till Ukraina, hur vi stärker europeisk försvarsförmåga, samarbetet mellan EU, Nato och olika partnerländer

samt hur vi vårdar den transatlantiska och det amerikanska engagemanget för europeisk säkerhet. 2025/2644
30 september

Under mötet kommer jag att betona vikten av ett starkt, enat och handlingskraftigt europeiskt agerande. Vägledande i allt detta kommer att vara Sveriges och det svenska folkets säkerhet.

Avslutningsvis några ord om söndagens parlamentsval i Moldavien, som för övrigt är ett land som deltar i de diskussioner jag nyss nämnde. Det är oerhört glädjande att det moldaviska folket återigen har visat att landets framtid är i Europa och i EU. Både inför och omedelbart efter valet pratade jag med Moldaviens president Maia Sandu och gratulerade henne. Jag vågar nog säga att det var en mycket lättad president som kunde räkna till ungefär 55 mandat av de 101. Detta är en oerhörd seger, trots väldigt påtagliga ryska försök att påverka valet. Ryssland har pumpat in stora summor pengar till ryssvänliga partier. Det har även gjorts röstköp och genomförts propagandakampanjer.

Det är farligt att Ryssland lägger sig i europeiska demokratiska val på det här sättet. Det säger också någonting om vilka risker andra europeiska demokratier utsätts för. Samtidigt har det moldaviska folket än en gång visat att Ryssland inte lyckas med sina kampanjer. Trots svåra förutsättningar har Moldavien visat Ryssland om och om igen. Det här var tredje valet i Moldavien som Ryssland försökte styra och tredje gången som man misslyckades. Möjligen har man nu förstått att man inte kommer att lyckas och att man inte kan underminera Moldaviens strävan mot EU-medlemskap.

Med detta, herr ordförande, avslutar jag redovisningen inför mötet.

Anf. 3 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Jag börjar där statsministern började, nämligen med de rapporter vi har fått under de senaste veckorna, inte minst från medier, om drönare på flera håll i Europa. Vi vet i dag inte varifrån intrången kommer eller om de har någon koppling till EU-toppmötet i Köpenhamn, men som statsministern sa: Blotta misstanken att det kan vara så är skrämmande.

Statsministern sa på presskonferensen i går att det som händer i Danmark och Norge mycket väl snart kan vara verklighet i Sverige. I fredags samlades nio av EU:s medlemsländer, bland annat Finland och Danmark, för att diskutera utvecklingen av en europeisk drönarmur. Sverige var inte ett av dessa länder. Vi socialdemokrater tycker att det är självklart att Sverige när Europa samlas ska vara med i diskussionen om att bygga en europeisk drönarmur som skydd mot Rysslands hybridkrigföring. Det är svårt att köpa att Rumänien och Bulgarien, som har Svarta havet mellan sig och Ryssland, ska vara frontstater medan Sverige inte är det, inte minst utifrån att Sverige har en stor landyta i mitten av Östersjön och att ryska skuggfartyg dagligen trafikerar svenska gränsområden där.

Vilken roll ser statsministern att Sverige bör ha i den snabba utveckling som nu sker för att få till stånd en europeisk drönarmur? Och har statsministern inför eller efter mötet med de nio medlemsstaterna varit i kontakt med våra grannländer för att få en uppdatering från mötet?

I helgen kunde vi läsa om hur Ryssland har växlat upp sitt drönarkrig i Ukraina genom massiva attacker mot ukrainska städer. Dessa attacker fick

den polska militären att skicka upp stridsflyg. I veckan bistod svenskt stridsflyg när ryska militärplan kränkte Estlands luftrum.

Jag kommer tillsammans med ordförande Erik Ottoson om en tid att besöka Estland – i den nordisk-baltiska kretsen av parlamentariker – för att se vad Sverige kan bidra med såväl för att stärka stödet till Ukraina som för att stärka säkerheten. Det är ju alldeles uppenbart att Ryssland inte har några som helst avsikter att trappa ned sitt krig i Ukraina eller att avsluta sitt hybridkrig i Europa. Detta ställer höga krav på EU:s förmåga att samlas för sin egen och Ukrainas säkerhet.

Vi ser naturligtvis fram emot förslaget till det 19:e sanktionspaketet. Att det finns länder i Europa samt ledare i Ungern och Slovakien som fortfarande köper rysk olja och gas och som vill blockera nya initiativ för att sätta stopp för all rysk energiexport till Europa är oerhört problematiskt. Det är därför helt avgörande att Sverige tillsammans med andra EU-länder sätter press på de länder som fortfarande företräder ryska intressen.

Vi socialdemokrater välkomnar det initiativ som nu tas av ordförande António Costa för att runda Ungern i frågan om stöd till Ukrainas process för EU-medlemskap. EU:s beslutsförmåga kan ju inte hållas som gisslan av Putins bästa vän. Hur ser statsministern på Costas initiativ för att runda Ungern och på så sätt ge stöd till Ukrainas EU-närmande?

Som statsministern nämnde presenterade Donald Trump i går kväll en fredsplan för Gaza. Den har bemötts med försiktig optimism från flera håll, men detta har parats med en ganska avvaktande inställning. Det återstår ju många frågetecken när det gäller hur detta ska kunna leda till den vapenvila som Gaza så väl behöver.

Statsministern svarade att man just nu analyserar planen. Det är naturligtvis viktigt att göra en sådan analys, men det är också viktigt att man från svensk sida är väldigt tydlig med att allt måste göras för att få stopp på kriget i Gaza. Jag är lite intresserad av att höra regeringens bedömning och hur Sverige tänker agera med anledning av det som följde på den här planen. Som jag uppfattade det hela via medier var både Trump och Netanyahu väldigt tydliga med att de om fredsplanen inte skulle bli verklighet skulle ta det som intäkt för att det i princip är fritt fram för Israel att fortsätta sin krigsföring i Gaza. Detta kan inte vara ett rimligt ställningstagande. Vi har ju fått rapporter, inte minst från UNHCR, om att det mesta tyder på att det pågår ett folkmord. Alla har ett ansvar att göra allt de kan för att få stopp på detta.

Det skulle vara intressant att höra regeringens bedömning och om man tror att EU:s ledare kommer att kunna säga någonting på detta tema när de ses i morgon.

Som statsministern vill jag avsluta med något lite mer hoppfullt. Moldavien gick ju till val i helgen. Trots massiv rysk propaganda för att underminera presidenten och den sittande regeringen röstade det moldaviska folket för fortsatt demokrati, frihet och närmande till Europa. Önskemålen från Moldaviens befolkning att knyta närmare band till Europa och frigöra sig från Ryssland är något vi måste välkomna och leverera på. Jag hoppas att Sveriges regering kan ta en mycket aktiv roll i att stötta både Moldavien och Ukraina på vägen till EU-medlemskap.

Ordförande! Från Sverigedemokraternas sida välkomnar vi den pågående diskussionen om att stärka Europas försvarsförmåga. Detta har ju blivit alltmer akut, särskilt i ljuset av den senaste tidens händelser inklusive Rysslands upprepade lufttrumskränkningar och mystiska drönarincidenter kring känsliga och strategiska installationer över hela kontinenten. Sverigedemokraterna ser detta som ett tydligt tecken på att hoten mot vår säkerhet ökar, och det är därför viktigt att agera beslutsamt.

I sammanhanget är det samtidigt viktigt att understryka att behovet gäller konkret och praktisk handling snarare än att skapa nya administrativa strukturer, byråkratiska organ eller ytterligare diskussionsforum. Detta får heller inte användas av länder som en förevändning för att verka för högre EU-budget eller för att åter lansera förslag om ny gemensam upplåning. Jag vill fråga statsministern om han förväntar sig en diskussion om finansieringen av försvarspolitiken med koppling till långtidsbudgeten och eventuella nya gemensamma fonder.

Från Sverigedemokraternas sida vill vi understryka att Nato förblir den absolut primära och mest effektiva organisationen för att stärka Europas försvar. Vi motsätter oss försök att etablera dubbla eller parallella strukturer inom EU som skulle kunna undergräva Natos arbete. Däremot är vi positiva till specifika initiativ, regelförenkling och andra åtgärder som kan stärka Europas försvarsindustri, exempelvis genom bättre samordning av produktion och innovation.

Sverigedemokraterna värnar om ett effektivt och robust europeiskt försvar där de enskilda staterna tillsammans med Nato spelar den absoluta huvudrollen. EU bör begränsa sig till en mer understödjande och kompletterande funktion.

När det gäller kriget i Gaza har Sverigedemokraterna sedan tidigare en uppfattning som delvis avviker från regeringens hållning. Den har tidigare lagts fram i utrikesutskottet, men jag tänkte kort sammanfatta den.

Den utgår från att Sverigedemokraterna understryker att terrororganisationen Hamas bär det huvudsakliga ansvaret för situationen i Gaza och att kvarvarande gisslan måste frigges. Sverigedemokraterna understryker också betydelsen av att Hamas och andra terroristorganisationer i området avväpnas och upplöses.

Vi motsätter oss suspendering av handelsdelarna av EU:s associeringsavtal med Israel och delvis suspendering av Israels deltagande i Horisont Europa. Vi ser att samarbete med Israel borgar för bättre möjligheter till påverkan. Samtidigt ska det understrykas att Sverigedemokraterna ser kritiskt på extremister i bosättarrörelsen och på bosättarvåldet. Vi ser också positivt på nya möjligheter till riktade sanktioner mot våldsamma delar av bosättarrörelsen.

Anf. 5 ORDFÖRANDEN:

Jag uttalar mig för Moderaternas räkning.

Som statsministern känner till kom jag i går kväll hem från en tjänsteresa till Kiev. Jag kunde konstatera att de fasor som kriget alltså medför i allra högsta grad är påtagliga. Just den natt jag sov där – det är i och för sig en överdrift att säga att jag sov – bestämde sig den ryska aggressorn för att skicka 500 olika drönare mot Kiev. Det berodde förstås inte på att jag var där utan på att man vill terrorisera civilbefolkningen.

Jag fick bland annat besöka en bostad där en 12-årig flicka omkom den natten, när en drönare flög in genom köksväggen. Den avslutade hennes liv och förorsakade hennes mor svåra brännskador – för att inte tala om allt annat som inträffar. Det är de mänskliga ödena och inte det faktum att man är på platsen som följer med en hem.

Det som väldigt tydligt också följer med hem är det skifte som bara de senaste månaderna eller det senaste året skett i krigföringen, där fokuset på just användningen av olika former av drönare nu är så oerhört stort.

Ukrainarna beskriver en väldig tacksamhet för alla de stridsvagnar som kommit dem till del. På många ställen längs fronten är de just i nuläget dock inte brukbara, eftersom drönarna har inneburit att trupperna står så långt ifrån varandra som uppemot 20 kilometer. Det är så drönarkrigföringen ser ut, och det är så terrorn mot civilbefolkningen bedrivs.

Detta är betydligt mycket billigare, men det är också en väldigt effektiv form av terror och slakt av både människor och moral som genomförs på just detta vis. Det är inte heller någon tillfällighet att vi i andra delar av Europa upplever prov på vår beredskap gentemot detta.

Det var inte utan att en viss munterhet uppstod runt bordet när den danske ledaren för vår delegation tackade de ukrainska representanterna för stödet som Danmark har fått från Ukraina när det gäller att hantera drönarproblematiken kring danska flygplatser. En expertis har utvecklats i Ukraina som vad jag förstår inte finns någon annanstans i världen i nuläget. Det handlar inte bara om den försvarsindustri som har utvecklats kring detta utan också det know-how om bekämpandet av drönarattacker som har uppstått i spåren av denna nya krigföring.

Det statsministern beskriver gällande ett nära samarbete med Ukraina är helt fundamentalt för att Europa ska kunna få den beredskap som krävs. Statsministern får gärna ytterligare beskriva vilka steg som Sverige, också tillsammans med andra, är villigt och har förmågan att ta i detta skede för att upprätta ett försvar gentemot den här formen av attacker.

Det har de senaste månaderna tydligt klargjorts att krig inte förs på samma sätt längre. Detta utökar kraftigt den ryska förmågan till en betydligt lägre kostnad, och det är i allra högsta grad skräckinjagande. Det är bara att titta på kartan över Ukraina och se varifrån dessa drönare startar inne på ryskt territorium och var i Ukraina de slår ned. Om man sedan översätter det till avstånd över Östersjön inser man att Stockholm är inom räckhåll från ryskt territorium. Det gäller också stora delar av övriga Sverige.

Ukrainas önskan om stöd har därför skiftat väldigt mycket – från att i huvudsak ha handlat om materiel, med tillägg av finansiella medel, till att handla mycket om finansiella medel för att kunna upprätthålla produktionen och skyddet vad gäller just drönarkrigföringen. En stor tyngdpunkt finns såklart också vid luftvärn.

Det är därför också oerhört tacksamt och uppmuntrande att statsministern lägger sådan tonvikt vid det budskap han beskrev som ”ampert”, när det handlar om att fler måste göra mer. Det är en helt självklar slutsats när man tittar på tabellen över hur olika EU-länder och Natoländer har valt att stötta, eller i vissa fall rent ut sagt *inte* stötta, Ukraina i deras kamp för vår gemensamma fred och frihet.

2015-09-10
2015-09-10
Det blir nu allt tydligare att den här konflikten inte längre förs bara på ukrainskt territorium, utan i tilltagande grad även på andra platser. Jag tänker framför allt på en spansk kollega som var med på resan till Kiev, som konstaterade att *they don't show us this*, alltså de visar oss inte det här. Han upplever en oerhört stor utmaning i att förklara *varför* för spanska skattebetalare, men tillsammans kan vi förklara det för spanska – och andra – skattebetalare för att om möjligt göra det lättare att ge stöd.

Slutligen gäller det sanktionerna. Som statsministern var inne på är de ett mycket viktigt element i att försöka minska den ryska förmågan att bedriva den här krigsföringen. Någonting som framför allt den ukrainska krigsmakten upplever som oerhört besvärande är när de finner komponenter i ryska drönare som är tillverkade i Västeuropa och inom EU. Det finns uppenbarligen fortfarande sätt att gå runt detta. Det finns länder som agerar för att underlätta den ryska krigsföringen genom att med våra komponenter som vi har skapat i helt andra syften attackera ukrainskt territorium mot vår vilja.

Kan statsministern säga något ytterligare om sanktionerna och om vidmakthållandet av och kraften i sanktionerna? Hur kan man arbeta vidare med detta för att säkerställa att någonting sådant inte fortsätter?

Anf. 6 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Tack, statsministern, för redogörelsen!

Matilda Ernkrans tog upp de av mina frågor som gäller drönarförsvaret, så jag ska inte upprepa dem. Jag funderar dock lite grann på skuggflottan som en del av kränkningarna av andra länder. Det gäller inte bara vatten, utan även drönare. Frågan är vilka möjligheter EU har att ytterligare motverka skuggflottan?

När det gäller Mellanöstern tog statsministern upp frågan om huruvida alla parter kan acceptera fredsplanen. Vi kan ju konstatera att den vapenvila som förhandlades fram ensidigt bröts av Israel. Kommer Israel att hålla sina löften den här gången, eller kommer folkmordet att fortsätta?

Det är bra att man nu har enats om att suspendera delar av associeringsavtalet – när det gäller handel – men jag och Vänsterpartiet menar att hela avtalet måste frysas. Det gäller inte bara handel, utan även de andra delarna. Vi har sett vid Horisont Europa att stora belopp har gått till Israels forskning om militär infrastruktur. Vi behöver också införa fler sanktioner.

Jag vill också fråga vilka åtgärder Sverige planerar att vidta och driva när det gäller att uppnå fred och en tvåstatslösning.

Min sista fråga gäller någonting som statsministern inte var inne på men som han i början sa kunde komma lite på marginalen, det vill säga handel. Jag vill ta upp att EU-kommissionen nu arbetar för att få igenom ett handelsavtal med Marocko där Västsahara ingår. Detta bryter mot EU-domstolens beslut som menar att invånarna i Västsahara måste komma till tals och att Polisario måste vara med i en beslutsgång.

När handelssituationen med både USA och Kina är väldigt ansträngd behöver EU hitta alternativa handelspartner. Jag hoppas ändå att domstolens beslut följs och att medlemsstaterna *inte* godkänner handelsavtalet med Marocko den här gången.

Jag försöker ta frågorna tematiskt, snarare än i partiordning. Först och främst tror jag att ni har missuppfattat det här mötet som ägde rum om drönare häromveckan lite. Det var alltså ett möte med gränsstater till Ryssland. Danmark var som EU-ordförandeland inbjudet för att diskutera hur de kan samarbeta mot drönare som man inte vet var de landar – varken mer eller mindre än så. Det var ett utmärkt initiativ och mycket bra på alla sätt och vis, men det var precis de länderna som var inbjudna och som var där.

Vi välkomnar detta. Det är uppenbart att alla länder måste göra mycket mer mot drönare. Jag tycker att vi med viss kraft kan säga att vi har gjort detta. Som många andra länder var vi sena i starten i bemärkelsen att det var först i och med kriget mot Ukraina som vi fullt ut förstod vidden av drönarnas existens.

Jag minns att jag för bara några år sedan var på besök hos svenska specialförband och såg den tidens rätt amatörmässiga drönare i jämförelse med det vi ser i dag. Det har skett en dramatisk utveckling. Den svenska försvarsmakten tog tillsammans med svensk försvarsindustri på bara några månader fram det vi nu lånar ut till Danmark. Jag såg detta premiärvisas i somras.

Det är ett mobilt skydd som man alltså använder i första hand för att skydda andra militära installationer från risken att bli sönderskjutna av drönare. Det kan vara flygplatser, stridsvagnar eller helt andra saker. Det är otroligt imponerande. Det är bra om många fler gör detta också. Jag tycker att vi ligger bra till. Nu handlar det naturligtvis om att skala upp produktionskapaciteten för detta.

Jag säger detta bara så att ni inte missuppfattar vad själva mötet var för någonting. Jag uppfattade att ni inte hade förstått det riktigt.

När det gäller en drönarmur skapar EU ingen sådan. Det är inte så att EU bygger upp ett parallellt försvar med Nato. Det är viktigt att säga det, för ibland finns det en lös känsla av att EU kan lösa en massa problem som man inte löser själv.

Det är Nato som bygger militär kapacitet – om man är med i Nato. Om man inte är det får man bygga den på annat sätt. Sedan kan EU göra otroligt mycket för att facilitera saker och ting. Det gäller inte minst uppköp, innovation och upphandlingsregler. Det finns en massa saker där EU kan göra riktigt stor nytta, men det är alltså inte så att EU bygger ett drönarförsvär över Europa. Ha inga illusioner om detta. Ingen annan kommer att göra det åt oss. Vi måste göra det – gärna tillsammans med andra – för att skala upp produktionskapaciteten.

Det var ingen slump att Danmark vände sig till Tyskland och Sverige. Det fanns geografiska skäl naturligtvis – vi kunde fatta beslut snabbt om detta och snabbt leverera. Det var också för att vi just nu ligger hyggligt långt fram i den kapaciteten. Därmed inte sagt annat än att mycket mer kommer att behövas. I längden kan man självklart inte bekämpa drönare med stridsflyg – som holländska stridsflygplan gjort i Polen. Det är helt orimligt. Det krävs helt andra saker för att göra detta.

Jag ska se om det var något mer om drönarfrågorna och Danmark. Jo, jag ska också säga att vi inte gör några egna tolkningar av det som händer i Danmark. Danmark får tala för Danmark. Vi gör heller inga tolkningar om kopplingen till de båda mötena, men jag delar verkligen Mette

Frederikssens bild av att inte se det som hände i Polen, det som hände i Estland och det som hände i Danmark som isolerade händelser. De är ganska olika till sin karaktär, men se dem inte som isolerade händelser. Det här är saker som hör ihop med hela den geopolitiska situationen och med Rysslands ilska mot oss som på olika sätt hjälper Ukraina.

De svenska techbolagen är långt framme när det gäller detta också. En del tycker att det är kontroversiellt, har jag noterat i medier. En del techbolag får kritik av människor som tycker att vi inte ska syssla med försvarsindustri. Då är vi tillbaka till den uråldriga diskussionen om huruvida investeringar i försvarsindustrin ska uppfattas som hållbara eller inte.

Vi ska vara tacksamma för de techbolag som vill göra investeringar i den sortens industrier som håller Sverige säkert. De försvarar demokrati – det är vad de sysslar med. Är man för fin för det kan man avstå från att bli försvarad.

Vi går också, som Pål Jonson brukar uttrycka det, från donation till produktion. Vi går alltså från att ge saker från våra lager till att bidra till produktion i Ukraina eller på andra ställen. En mycket hög andel av allt det Ukraina i dag har, får eller får hjälp med är producerat i Ukraina. Bara det är imponerande. Det finns en lärdom också för andra europeiska försvarsindustrier om att snabba på och att skala upp snabbare.

Enklare saker som är svåra i Sverige är till exempel miljötillstånd för försvarsindustrin. Det är oändligt komplicerat. Även försvarsmakten har fått helt andra verktyg, som ÖB bekräftade så sent som häromdagen att de använder mycket mer.

Till sist gäller det vilka de värsta medhjälparna i detta är. Det är ingen tvekan om att det finns företag som försöker kringgå detta. Vi har ny svensk lagstiftning på plats sedan den 10 juni som gäller internationella sanktioner och där vi skärper straffen och kriminaliserar försök att gå runt detta, i den mån det är svenska bolag som försöker göra det.

Utan att förringa de europeiska företag som gör saker är de stora problemen här utan tvekan Iran, Nordkorea och Kina. Det var inte ett styrkebesked från EU att vi kunde enas om att Nordkorea och Iran är ett problem för att de hjälper Ryssland mot Ukraina. Vi kunde dock inte enas om att Kina är ett problem. Det säger något om den samlade europeiska Kinastrategin. Jag underskattar inte alls alla andra dimensioner av detta, men det är ett stort problem att Kina i så hög grad hjälper Ryssland att fortsätta kriget mot Ukraina.

Låt mig hoppa över till Europeiska rådets ordförande António Costa. Jag åt lunch med honom häromveckan, och han och jag diskuterade hur man kan snabba på processerna kring Ukrainas medlemskap – utan att gå runt, för det ska man aldrig göra – genom att slippa kravet på enhällighet i varje steg. Om det är möjligt välkomnar vi det väldigt mycket. Men António Costa var den förste att medge att det inte är klart än om det går.

Det handlar om två olika juridiska synsätt. Det ena innebär att man kan fatta ett första beslut i så kallat tillräcklig enhällighet, alltså att de som är i rummet kan besluta att gå vidare. Det sista beslutet ska dock vara enhälligt. Med det synsättet skulle man kunna ta alla steg däremellan utan enhällighet. Det andra är när lite mer puritanska jurister gör gällande att varje steg måste vara enhälligt. Om ni här inte är experter på EU-juridik lämnar vi den frågan så länge, så får man reda ut den saken senare.

Om det går att komma runt ett ungerskt veto mot varje delsteg vore det en fördel. Jag känner mig inte säker på att Ungern kommer att göra den tolkningen av juridiken, om jag uttrycker mig försiktigt, men vi välkomnar det om det skulle vara möjligt.

Det enkla svaret när det gäller alla svårigheter i Gaza är att vi väntar på Hamas svar. Jag vet inte mer om detta än ni. Det kom ut i medierna i går att Hamas ville titta på de 20 punkterna, analysera dem och återkomma. Ingen tror på resultat förrän man ser dem, men det finns en del löftesrika delar i detta – inte minst andra Golfstaters reaktioner. Låt oss alltså pröva allt detta med god ambition. Men nu väntar alla på Hamas svar. Det kommer ytterst att bevisas i om gisslan frigges eller inte. Det är en ganska binär fråga.

Vad gäller Moldavien är vi alla överens. Jag kan inte säga mycket mer om detta, men det är viktigt att inte separera Moldaviens och Ukrainas medlemskapsprocesser från varandra. Det förstår också Maia Sandu i Moldavien, och det vill naturligtvis även Ukraina. Ukraina är mycket begränsat intresserad av att hitta på informella lösningar där man går vidare med 26 länder och inte får med det 27:e.

De stora finansiella frågorna kommer uppenbarligen inte upp nu. Det är alldeles för tidigt. Det betyder inte att de inte är och kommer att bli svåra. En svårighet är EU:s finanser, men ärligt talat är de ännu svårare i många länder. Flera medlemsstaters egna finanser är ett jättestort problem. Det gör att vi hela tiden får ord men inte handling.

Vi välkomnar såklart en fransk, framåtlutad syn på säkerhetsgarantier för Ukraina i framtiden, till exempel. Men det de i första hand behöver nu är hjälp med att vinna kriget och försvara sig själva, inte att få höra teoretiska konstruktioner om trupper på marken så småningom, i framtiden.

Nu står de inte emot varandra, men ibland är det lite för lätt att prata om ganska vidlyftiga saker som har låg sannolikhet just nu och lite för svårt att ge bindande bidrag till Ukraina här och nu. Det handlar ibland om svaga regeringar, ibland om bristande folkligt stöd. Det handlar ibland om något så enkelt som att man inte har pengarna eller inte råder över pengarna. I Frankrike är regeringsmakten separerad från presidentmakten, som ni vet. Det är ingen okomplicerad inrikespolitisk situation i Frankrike. Det påverkar även de här sakerna.

Sanktioner mot skuggflottan är en otroligt viktig fråga. Redan listade finns 444 ryska skuggflottefartyg, och nu tillkommer 118. Jag tror inte att vi vet hur många det finns, sammantaget. Men vi börjar ändå närma oss en kritisk massa. Det görs ganska hårdhänta saker mot de olika flaggstater som upplåter sin symbolik för de här fartygen. Det brukar dessutom påpekas att det handlar om dåliga fartyg och risker för miljökatastrofer, dåligt sjömanskap, kabelbrott och annat. Allt detta ökar med skuggflottans närvaro.

Vad gör vi för en tvåstatslösning? EU:s medlemsstater är som ni vet inte eniga om allt som gäller Mellanöstern. Men viktig enighet finns kring det som nu är del av den amerikanska planen, alltså en förhandlad tvåstatslösning. Det är ingen okontroversiell sak i Israel och ingen annanstans heller. En svensk ståndpunkt sedan mycket länge är att det behövs en förhandlad tvåstatslösning utan terrorister i ledningen för palestinska områden. Om det finns bred enighet. Om Europa kan sätta

2025/26:4
90 september

kraft bakom orden och vara eniga om att antalet fundamentala saker tillsammans med USA och konstruktiva stater i Gulfen vore det otroligt bra.

Västsahara måste jag nog röja min just nu relativa okunnighet om. Diskussion pågår med anledning av EU-domstolens utslag om ett handelsavtal med Marocko. Nu läste jag innantill. Min mindre innantilläsande ståndpunkt är att vi är väldigt mycket för frihandelsavtal. Men självklart ska vi också ha koll på vilka beslut domstolen fattar.

Anf. 8 ANNA LASSES (C):

Herr ordförande! Stort tack till statsministern både för redogörelse och för mycket bra och intressanta svar på de olika frågorna!

Jag måste nog ändå få börja i Moldavien, därför att jag tyckte att det var fantastiskt att få se valresultatet där. Det kändes verkligen i hjärtat. Moldavien har, precis som statsministern påpekat, nu klarat av tre val. Uppenbarligen kan man det här med hur man ska möta den ryska påverkan. Min fråga blir följaktligen om detta är något man tar vara på i resten av EU. Är det någonting som i så fall vi i Sverige påpekar? Kriget pågår ju inte bara fysiskt, utan påverkan är också en stor del av det – inte minst för att sprida rädsla och oro.

Jag tycker att det är oerhört bra att vi trycker på för att EU-ansökan ska vara gemensam för Ukraina och Moldavien. De hör ihop på många olika sätt. Jag tyckte också att det var skönt att höra om mötet med Costa och att man välkomnar möjligheten att hitta en alternativ strategi för att hantera situationen med Ungern. En följdfråga på det är hur statsministern ser på utvecklingen i Slovakien och eventuellt Tjeckien och hur man ska hantera den.

Jag välkomnar också det jag uppfattade som att statsministern är tydlig med att det inte får ske en överlappning när man tittar på hur vi hanterar försvarsfrågor i Nato och EU. De ska komplettera varandra. Upplever statsministern att det finns någon överlappning? Hur ser det ut?

Jag hörde att Zelenskyj uttalade att Ryssland inte kommer att vänta på att kriget i Ukraina är vunnet, från Rysslands sida, utan att hotet mot resterande EU- och framför allt Natoländer verkligen är på allvar. Det måste vi förhålla oss till på alla sätt och vis. Jag känner mig trygg med att vi i det här rummet är eniga om detta.

Jag går vidare till de frysta ryska tillgångarna. Ursula von der Leyen har kommit med ett förslag. Jag undrar hur det går med det. Jag är i och för sig trygg med att Sverige driver på, men det kunde vara intressant att höra mer om det.

Det är fantastiskt att Jas äntligen är aktuellt och att andra runt om i Europa också kommer att hjälpa till med olika flygplan. Men jag är ändå intresserad av att höra när Jas kan finnas på plats i Ukraina. Kan vi i Sverige säga att Jas definitivt kommer att vara på plats 2027 och allra helst innan dess?

De finansiella frågorna skulle ju egentligen inte upp på bordet nu, som jag förstod det. Men jag tycker att vi i Sverige absolut bör fortsätta driva på och stötta Ukraina. Centerpartiet skulle gärna se att vi steggade upp ännu mer och sa att vi är villiga att avsätta 1 procent av vår bnp och trycka på att även de andra länderna kan ha det som målsättning. Det är ett medskick som statsministern får reflektera över – eller inte.

Slutligen Mellanöstern. Ursula von der Leyen och kommissionen har ju kommit med ett helt paket när det gäller olika sätt att trycka på Mellanöstern. Nu lyfte statsministern fram det här med att suspendera handelsdelen i associeringsavtalet, och det är naturligtvis bra. Men hur går det med resten av paketet?

Statsministern har redan reflekterat kring planen som presenterats av USA. Vi får helt enkelt se var den landar. Men en fråga är hur man tänker kring det som inte ingår, exempelvis Västbanken och det som pågår där.

Då tror jag faktiskt att jag är klar med min gedigna lista.

Anf. 9 MAGNUS BERTSSON (KD):

Jag vill börja med att tacka statsministern för redogörelsen och svaren på tidigare frågor.

Jag återvände i morse från FN:s generalförsamling i New York, där vi än en gång kunde höra Rysslands utrikesminister Lavrov använda talarstolen inte för dialog utan för desinformation. Han påstod att EU och Nato för krig mot Ryssland. Han förnekade ryska intrång i europeiskt luftrum och hotade med ett avgörande svar mot påstådd aggression. Det är klassisk rysk retorik att tala om fred i ena andetaget och att hota i det andra. Sådana påståenden får inte stå oemotsagda.

Europas säkerhet undergrävs inte bara av ryska bomber i Ukraina utan också av ryska lögnar i det internationella samtalet. Att möta både militär aggression och informationsangrepp är därför delar av samma uppgift.

Samtidigt finns det ljusglimtar. Det är mycket glädjande att den ryska propagandan och försöken till röstköp inte lyckades i Moldavien. President Maia Sandu har nu fått ett starkt mandat att driva landets europeiska integration framåt. Det visar att fria val och starka institutioner kan stå emot yttre manipulation.

Inför det informella mötet i Europeiska rådet i Köpenhamn behöver EU:s ledare visa enad front. Det handlar både om stödet till Ukraina och om att försvara Europas gemensamma demokratiska resiliens. Vi måste tala med en stark och gemensam röst mot Kremls försök att blanda bort korten. Men det handlar också om handling. Jag uppskattar att statsministern var tydlig mot våra vänner i andra länder som just nu inte visar den handlingskraft som behövs. Det behöver tryckas på. Jag önskar dig all lycka med den viktiga uppgiften.

Låt mig också ta upp den amerikanska fredsplanen för Gaza, som innehåller viktiga element för en långsiktig lösning. Den bygger på en tvåstatslösning, den ger garantier för Israels säkerhet och den stärker det palestinska självstyret. Planen har redan fått brett stöd från Israel, centrala arabstater och den palestinska myndigheten. Det inger faktiskt hopp i en mycket svår situation. Jag tror att det vore värdefullt om EU skulle kunna ställa sig bakom denna plan.

Jag vet att inget beslut om planen kommer att fattas på det här mötet, men jag hoppas ändå att diskussionen kommer att föras och att det kan bidra till bred internationell uppslutning. Om regionala aktörer, Israel och det palestinska ledarskapet kan samlas kring en gemensam färdplan finns det faktiskt en väg mot fred.

Min fråga till statsministern blir därför tvådelad: Hur kommer regeringen att verka för att EU vid mötet tydligt markerar mot Rysslands propaganda och provokationer, och hur kan Sverige bidra till att den

2025 diskussion
30 september

Anf. 10 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Jag tackar statsministern för redogörelsen. Tack också för alla föregående frågor och svar! Det är alltid lite svårt att komma näst sist i en sådan här runda, men jag ska ändå försöka använda denna möjlighet till att lite grann komplettera det som sagts tidigare i diskussionen.

Jag vill börja med att säga att vi välkomnar det sanktionspaket som ska komma på plats. Det är viktigt att det verkligen får den effekt det måste få och att vi snarast kan bryta beroendet av rysk energi. Jag vet att regeringen här är pålitlig i sitt engagemang, så jag vill bara önska ett fortsatt stort lycka till med det.

Samtidigt som mycket fokus ligger på här och nu är det också viktigt att komma ihåg att det kommer en tid efter kriget. Fortsatt kommer Ukraina då att behöva ett stort stöd från EU. Jag tror och hoppas att Sverige här vill och kan spela en stor roll.

Det handlar bland annat om minröjning. MSB har redan ett samarbete med Ukraina där Sverige har visat stort engagemang och kan fortsätta att fylla en viktig roll framöver. Om vi inte hjälps åt att hjälpa Ukraina med detta kan det ta hundratal år. Vissa beräkningar visar att det kan ta 750 år att göra Ukrainas land fritt från minor.

Förutom minröjning kommer det också att handla om att sanera gifter och få tillbaka och återställa Ukrainas värdefulla jordbruksmarker och natur, men också att bygga upp samhällen igen. Här hoppas jag att EU kan vara proaktivt och från början tänka på att bygga hållbart och resilient.

Den första fråga jag vill skicka med är därför om inte Sverige kan ha en framträdande roll i detta, kanske ta initiativ till en fond som skulle kunna vara en återuppbyggnadsfond för Ukraina och redan nu försöka hitta vägar framåt. Vi har ju tidigare pratat om att kunna använda de frysta ryska tillgångarna. Men jag är ändå trygg med att regeringen och statsministern nämner Ukrainas behov som den främsta utgångspunkten.

För att fortsätta med Ukrainas behov brukar också den juridiska stöttningen finnas med i de här sammanhangen – nu tror jag att ni alla vet vart jag vill komma. Det handlar om att Ukraina också har efterfrågat stöd vad gäller ekocidbrott. De skador som Ryssland har åsamkat Ukraina handlar inte bara om effekter av krigföringen utan också om att man har sett naturen som ett attackmål i sig. Frågan är förstås vem som ska betala för att städa upp detta, få tillbaka naturen och sanera.

Jag och många andra menar att Ryssland behöver betala den här stora skulden. I dag saknas regelverk och juridiska möjligheter för detta, men med en global ekocidlågstiftning skulle man kunna ställa Ryssland till svars. Jag hoppas att Sverige fortsatt kan vara en aktiv part i detta.

Nu är det tre stater som har lyft detta till Romstadgan. Finns det stöd från två tredjedelar av de stater som är anslutna skulle det kunna genomföras. Min andra fråga är då vad Sverige och regeringen anser att vi kan ha för roll här. Man har tidigare varit duktig på att samla stöd och skriva gemensamma brev, till exempel, och jag hoppas och tror att EU här skulle kunna spela en avgörande roll.

På det spåret: Ofta har de stora katastroferna kopplade till krig varit en ögonöppnare för hur viktig naturen är för resiliens och det som kommer sedan, när kriget är slut. Det har skett många gånger i historien. Vi ser nu både i Ukraina och i Palestina hur man betraktar naturen som ett attackmål i sig. Att förgifta vatten är ett väldigt effektivt sätt att göra stor skada för väldigt många.

Därför vänder jag mig mot beskrivningen att regelförenkling alltid är av godo i dessa sammanhang. Det statsministern nämner om miljökonsekvensbeskrivning kan i sig medföra en stor risk för befolkningen.

Vi har tyvärr två exempel i Sverige: Vättern och Kallinge, två platser som jag själv har erfarenhet från. Jag har säkert väldigt höga halter av PFAS i min kropp. Det har svenska ungdomar generellt. Bara av att ha vistats i Sverige har svenska ungdomar nu dubbla halter av PFAS i kroppen på grund av nederbörden. Detta är en risk när man slarvar med miljökonsekvensbeskrivningar och miljötänkande.

Samtidigt som vi kan vara eniga om att det är fruktansvärt och oacceptabelt när andra stater går in och förgiftar vatten måste vi vara försiktiga så att vi inte slarvar och råkar förgifta våra egna dricksvattentäkter. Här finns det stora risker, och vi måste ta lärdom av bland annat lex Kallinge.

Samma sak gäller resiliens. Vi kan lära många saker av Ukraina, exempelvis vad gäller matproduktion. I dag kom en rapport som visar att vi inte ens om vi skulle få till ett fiskestopp kan rädda bestånden i Östersjön. Vi vet att cirka 80 procent av våra ekosystem är i dåligt skick. Vi har också sett hur för Sverige viktig infrastruktur har satts ur spel på vissa platser och att det finns en koppling till kalavverkning i känsliga områden. Det här betyder att vi måste vara varsamma även när det gäller naturen.

Jag vet att regeringens linje på EU-nivå hittills har varit att koppla miljöfrågor till konkurrenskraft. Jag skulle vilja vädja till er att tänka om och koppla miljöfrågorna till motståndskraft. Det är en central del av vår säkerhet framöver.

Anf. 11 MARTIN MELIN (L):

Ordförande! Det är ingen fördel att vara sist. Många frågor har ställts och många svar har givits, men jag har ändå några få saker jag vill ta upp.

Jag blir glad när statsministern nämner de frysta ryska tillgångarna. Jag hoppas att man kan prata mer om hur de eventuellt kan användas i framtiden. Jag blir också glad att Kina och den problematiken nämns. Extra glad blir jag faktiskt när Ungern och den problematiken kommer på tal. Jag tycker att statsministern har varit bra, rak och tydlig i sin kommunikation med Ungern. Jag och Liberalerna hoppas att regeringen kommer att fortsätta med den hållningen.

För att ändå hitta en konkret fråga: Statsministern sa i sin information att ”mer sanktioner är bättre”. Då är min fråga: Vad, vem eller vilka är det som hindrar att det blir så?

Anf. 12 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Låt mig börja med Moldavien. Alla svenskar tänker kanske inte på Moldavien dagligdags. De flesta har inte heller varit där, även om det var

2025-12-04
2025-12-04
30 september

väldigt vackert när jag var där. Jag tror att vi ska se två saker: dels att Moldavien är ett EU-grannland med sin framtida EU – en demokrati som ständigt utmanas av Ryssland, som inte vill att Moldavien vare sig går i demokratisk riktning och bekräftar det eller, än mindre, blir en del av den västliga gemenskapen – dels att det som sker i Moldavien när det gäller valpåverkan mycket väl skulle kunna ske också på andra ställen. Jag tror att det är så man ska se på landet, utöver det helt legitima intresset för Moldavien i sig självt.

Jag har haft mycket kontakt med Maia Sandu genom åren. Vi har också både erbjudit och haft människor på plats fysiskt, också just nu, från Myndigheten för psykologiskt försvar.

När jag pratade med henne för ett antal månader sedan och erbjöd hjälp i arbetet mot valpåverkan var det delvis för att handfast hjälpa Moldavien i detta men ärligt talat också för att vi behöver den erfarenheten. Fler länder i Europa kommer att utsättas för den här sortens desinformation eller illegitim valpåverkan utifrån, och då måste vi ha handfast kunskap om hur man arbetar med detta från den miljön. Det ska bli intressant att prata med dem som har varit där och höra vilka erfarenheter de tar med sig hem.

Vi hade ett EPC-möte i Tirana där jag ledde jag en diskussion som handlade just om desinformationsriskerna i demokratiska val.

Detta är någonting som vi alla har pratat om och som jag själv pratar mer om när vi nu går in i ett svenskt valår – inte för att vi kan jämföras med Moldavien på något sätt, men de här riskerna finns i alla demokratier. Demokratier är sårbara. De som inte gillar demokrati utnyttjar de sårbarheterna. Så enkelt är det. Det finns inget utrymme för naivitet här heller.

Vi kan toucha några länder. Bortsett från ett antal märkliga besök runt om i världen, i Moskva och i Peking, tror jag, har Slovakien inte vållat oss några allvarliga bekymmer i beslutsfattandet i Europeiska rådet.

När det gäller Tjeckien får vi se. Tjeckien har haft en otroligt stabil och pålitlig regering som gjort stora insatser för Ukraina, inte minst med sitt ammunitionsinitiativ. Tjeckien är dock ett av många länder där det antagligen står och väger en del, skulle jag säga. Man kan inte utesluta ganska snabba förskjutningar på temat att demokratier är sårbara.

Krig som pågår kommer alltid att skapa motkrafter. Än så länge är enigheten med några få undantag väldigt stabil, men ta den inte för given!

Frysta tillgångar har jag nog sagt det mesta jag kan säga om. Vi fick alltså ett förslag i fredags och hoppas nu på tydligt stöd, om än inget formellt beslut, på Europeiska rådet så att man snabbt kan ta frågan vidare.

Detta hänger, om vi ska vara ärliga, på att euroländer måste enas. Euroländer måste ha gemensam uppfattning. Med euroländer menar jag också ECB, Europeiska centralbanken.

Den här gången finns det mycket bättre förutsättningar än tidigare. Detta är ett exempel, tycker jag, där kommissionen på ett bra sätt ser möjligheterna, agerar kraftfullt och driver medlemsstater framför sig. Sedan får vi se om det räcker hela vägen fram.

När har vi Gripen i Ukraina? Det är en väldigt bra fråga. Den har än så länge inget svar. Vi har väldigt noggranna diskussioner med Ukraina just nu om det framtida flygvapnet, och då pratar vi alltså inte om sådant som är till omedelbart stöd för kriget här och nu utan om det långsiktiga ukrainska försvaret. De tycker, och vi håller med, att Gripen skulle vara

det bästa flygvapenalternativet för Ukraina. De har väldigt noggranna processer, och Gripen är inte alls det enda plan som de tittar på. Vi behandlar det precis som alla andra seriösa affärer där vi skulle kunna samarbeta i luftförsvaret.

Sedan är det alldeles uppenbart att det finns en stor utestående fråga om finansiering. Att bygga upp ett flygvapen med Gripen kostar rätt mycket pengar. Nu finns det förutsättningar för gemensam europeisk finansiering på lång sikt, men detta är än så länge mycket i sin linda. Det är också väldigt många länder som ska vara med och fatta de besluten. Man kan tänka sig andra länder som inte tycker att det ligger ett egenvärde i att svenska Gripen ska bestycka det ukrainska flygvapnet.

Vi är väldigt mycket på i den frågan – verkligen! Men jag vill bara flagga för att finansieringen av ett stort antal stridsflygplan till Ukraina inte är en sak som vi i Sverige löser själva. Det måste ses i ett mycket större sammanhang där vi bygger upp det ukrainska försvaret i en efterkrigstid.

Sedan var det Mellanöstern. Resten av paketet är i väldigt hög grad ungefär det som Sverige har krävt. Vi pratar om åtgärder mot extrema bosättare på Västbanken och mot extremistiska ministrar, om Israels deltagande i forskningsprogrammet Horizon och om suspension av handelsavtalet.

Det här kommer att förhandlas som ett paket. Vi tycker att det är ett stort steg framåt i och med att vi har välkänd oenighet i EU i alla frågor som handlar om Mellanöstern. Jag brukar säga att om man ställer Tyskland och Österrike mot Irland och Spanien har man hela spektrumet. Ingenting talar för att vi plötsligt har allmän samsyn. Men vi har kommit lite närmare varandra i ett antal frågor, och ytterst är det inga oviktiga frågor som EU kan enas om. Kan vi enas om det här? Det vet vi ännu inte. Men det är det mest framåtlutade förslaget som ligger på bordet, och Sverige kommer självklart att vara med och stötta sådana saker som vi själva har lagt på bordet.

När det gäller fredsplanen kommer vi att analysera och komma tillbaka till detta. Jag tänker inte kasta mig in i det, då det är 20 punkter av rätt olika slag, utan jag nöjer mig med att konstatera att det har tagits emot rätt väl av stora europeiska länder och av Gulfstater. Vi har ännu inte hört något från Hamas, och det är en helt avgörande pusselbit. Även här är det ett annat tonläge, får man säga, än det tonläge som vi hörde för bara några månader sedan från USA. Tonläget har betydelse, men ytterst är det beslut som räknas.

När det gäller sanktionspaketen och vilka som står i vägen är det ärligt talat inte så enkelt att det är ett land som alltid står i vägen. Det kan vara enskilda sanktionerade företag som påverkar ett specifikt land som en ingående komponent. Jag kan inte nämna dem ur huvudet, men ofta är det faktiskt ganska nitty-gritty. Skulle man lyssna på alla dessa hänsyn skulle det inte bli några sanktioner över huvud taget. Det var ungefär så när vi skulle diskutera motåtgärder mot tullarna – med den samlade listan på alla undantag som EU-länder ville ha fanns det ingenting kvar över huvud taget. Dessbättre lyssnade inte kommissionen på alla dem heller. Men varje land har specifika saker som man vill skydda, så det här är ett problem.

När det gäller pengabehoven för Ukraina är 100 miljarder dollar om året en mycket grov summa som brukar nämnas, ungefär hälften för att

upprätthålla försvarsförmåga och andra saker. Man kan tänka 100 miljarder dollar under mycket lång tid framåt. Det är betydande finansiella ansträngningar för väldigt många länder i EU och utanför EU, som ska hitta ett sätt att tillsammans med ryska pengar finansiera återuppbyggnaden av Ukraina. Den frågan är bara i sin begynnelse än så länge. Det finns inga svar på de frågorna än så länge. Det kan jämföras med Marshallhjälpen efter andra världskriget.

För svensk del handlar det utan tvekan om minröjning och röjdykare. Det är sådant som det är välkänt att vi har kapacitet för och har erbjudit. Inga beslut har fattats, och inga beslut kommer att fattas förrän vi ser helheten i detta. Även svensk flygförmåga har vi diskuterat i detta.

Ekocidfrågan brukar vi prata om i den här kretsen. Sverige har sagt att det är bra och att vi vill se att man lägger till det som ett femte kärnbrott i Romstadgan så att man tillmötesgår Ukrainas önskemål i detta. Därmed inte sagt att någon vet hur det ska finansieras. Det är en av många saker där vi inte har någon långsiktig finansiering.

När det gäller regelförenklingar brukar jag säga att det är väldigt få regler som har tillkommit på pin kiv. De flesta regler har tillkommit för att man vill skydda något. Men när man lägger ihop den regelbörda som vi har i EU och lägger nationella regler på de europeiska eller vice versa, då blir det en regelbörda som är orimlig. När nu EU-kommissionen försöker ta bort 25 procent red tape, som det heter på EU-byråkratiska, väcker det enorma protester – inte minst från EU-parlamentet, som vill skydda varenda regel som finns. Gör man det kommer Europa garanterat att vara långsammare än andra kontinenter. Tillväxten kommer att vara lägre i Europa än i andra kontinenter. Jag säger inte alls detta för att vara hånfull mot de regler som finns, men på vissa områden är regelbördan helt enkelt orimligt stor. Det är också för lätt att skapa en regel och för svårt att ifrågasätta en regel.

Allra sist skrev jag bara Ungern och någonting för mig själv helt obegripligt. Ungern och Kina?

Anf. 13 ORDFÖRANDEN:

Det är det stora landet i Asien.

Anf. 14 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Ja, men jag tror inte att det var något ytterligare.

Anf. 15 ORDFÖRANDEN:

Bra, då har vi rätt ut det.

Då går vi in på möjligheten att ställa uppföljande frågor för de partier som har mer än en ledamot vid bordet.

Anf. 16 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Jag tänker dröja mig kvar lite vid det här med drönare. Inte minst ordföranden själv understryker ju efter erfarenheterna av en natt i Kiev under helgen vikten av att ta dröñarhotet på allvar.

Nu missade ju Sverige chansen att vara med från starten i EU:s gemensamma drönarmur. Så mycket har jag förstått. Det vore bra om statsministern ändå kunde svara på frågan om statsministern var i kontakt

med våra grannländer före eller efter mötet om den europeiska drönarmuren, hur Sverige agerade där och vad som sades på mötet.

Sverige har Gotland mitt i Östersjön. Anser inte statsministern att Sverige därmed är en gränsstat?

Avslutningsvis: I går kunde vi läsa att den svenska försvarsmakten fortfarande väntar på besked om att köpa in system för att kunna bekämpa drönare i Sverige. Om det nu är så som KristerSSon sa så sent som på presskonferensen i går att den situation vi har i Danmark snart kan vara verklighet också i Sverige, är Sverige väl förberett för ett sådant scenario?

Anf. 17 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr ordförande! Jag vill inte vara polemisk, Matilda Ernkrans, men är detta okunnighet eller att du inte vill förstå vad jag säger?

Sverige är alltså inte ett gränsland mot Ryssland. Vi ligger nära Ryssland, utan tvekan. Vi delar Östersjön med en liten del av Ryssland, utan tvekan. Men det var alltså gränsstaterna som var inbjudna till varandra med Danmark som EU-ordförandeland närvarande. Sverige var alltså inte inbjudet. Det var inte heller andra länder som inte är gränsstater mot Ryssland. Har jag uttryckt mig tydligt nu? Exakt så var det.

Sedan står vi i ständig kontakt med andra som utvecklar drönare. Hade vi inte sysselsatt oss med avancerad drönarutveckling i Sverige de senaste åren hade vi inte haft några drönare att skicka till Danmark nu. Det är inte lättare och inte svårare än så. Ibland får jag en känsla av att du inte vill förstå. Jag sa i går att det som hände i Danmark mycket väl kunde ha hänt i Sverige också. Vi tar de här frågorna på allvar. Det som hände i Polen kunde ha hänt i Sverige också. Det är därför bra att vi har förmåga. Det är därför den förmågan måste bli mycket större och mer omfattande. Vi måste dela erfarenheter med andra länder. Det här är en relativt ny förmåga också i Natoländer, i praktiken tillkommen på grund av kriget mot Ukraina. Exakt där står vi just nu, och exakt nu gör de sakerna nytta i Danmark.

Anf. 18 ORDFÖRANDEN:

Eventuella frågor får anses vara retoriska eftersom Matilda Ernkrans inte har någon ytterligare replik vid dagens sammanträde i detta avseende.

Då ska vi försöka sammanfatta detta. Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning, med en avvikande ståndpunkt från Sverigedemokraterna.

Med det får jag önska statsministern med medarbetare lycka till vid sammanträdet och en fortsatt trevlig vecka.

Behagade nämndens ledamöter åtskiljas? Svaret är ja.

regeringschefer	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN	1
Anf. 2 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	1
Anf. 3 MATILDA ERNKRANS (S)	6
Anf. 4 MARTIN KINNUNEN (SD)	7
Anf. 5 ORDFÖRANDEN	8
Anf. 6 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V)	10
Anf. 7 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	10
Anf. 8 ANNA LASSES (C)	13
Anf. 9 MAGNUS BERNTSSON (KD)	14
Anf. 10 REBECKA LE MOINE (MP)	15
Anf. 11 MARTIN MELIN (L)	17
Anf. 12 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	17
Anf. 13 ORDFÖRANDEN	20
Anf. 14 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	20
Anf. 15 ORDFÖRANDEN	20
Anf. 16 MATILDA ERNKRANS (S)	20
Anf. 17 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	20
Anf. 18 ORDFÖRANDEN	21